

Pracovní skupina Vzdělávání v oblasti výzkumných dat

Pracovní verze k 19. 10. 2021; vypracovala Radka Římanová (radka.rimanova@ruk.cuni.cz) a kol.

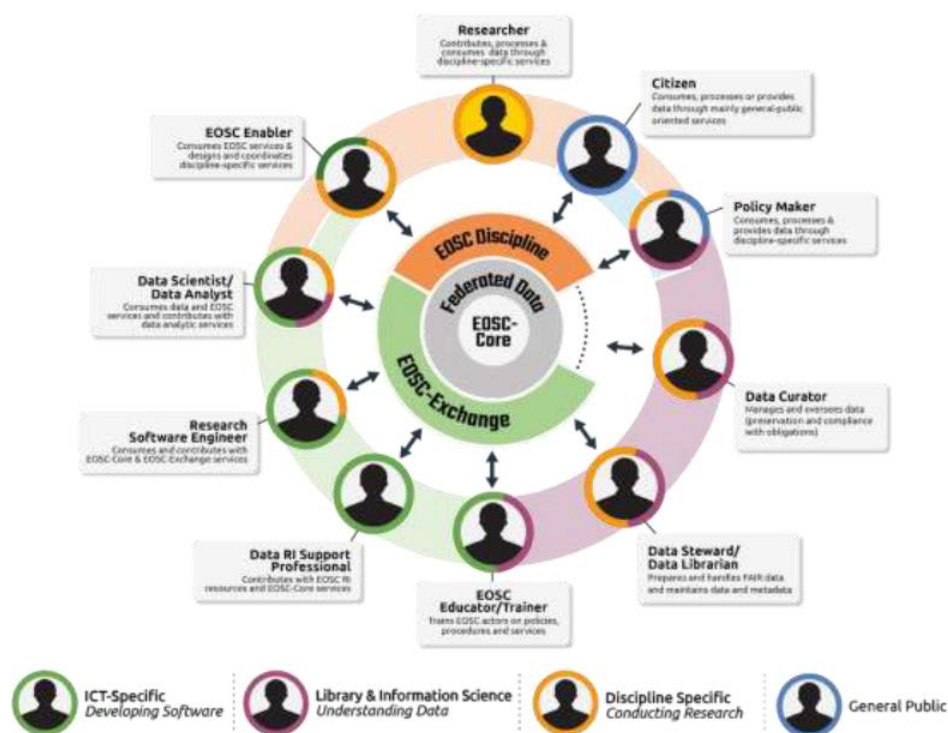
1 Úvod

Jedním z hlavních pilířů implementace European Open Science Cloud (EOSC) v ČR je vybudování národní repozitářové platformy (NRP) pro vědecká data. Ta má sloužit jako jeden ze základních prvků infrastruktury pro vědecká data v ČR, spolu s prostředím pro ukládání nestrukturovaných dat, výpočtním prostředím a prostředím pro spolupráci.

Pro efektivní implementaci EOSC v ČR a zajištění jeho využití je nezbytné poskytnout také udržitelný vzdělávací rámec a umožnit jednotlivcům a institucím rozvíjet kompetence potřebné pro správu a sdílení výzkumných dat. Pracovní skupina Vzdělávání v oblasti výzkumných dat si definovala dvě hlavní oblasti zájmu:

- 1) Vzdělávání a podpora pro výzkumné pracovníky
- 2) Vzdělávání pro “data support” (data steward, data curator)

Jedna část činnosti PS Vzdělávání tedy bude zaměřena na rozšiřování kompetencí v oblasti správy a sdílení výzkumných dat pro začínající i praktikující výzkumné pracovníky. Druhá část pak bude řešit otázku lidských zdrojů, nových pracovních pozic, studijních programů a kurzů pro tzv. “data stewards” a “data curators” (viz Obr 1), tedy pracovníky, kteří budou výzkumníkům při práci s daty nápomocni. Naopak oblast “data science” (datoví analytici a vědci) je z pohledu práce této pracovní skupiny svébytnou oblastí bádání a není primární cílovou oblastí pro činnost této PS.

Obrázek 1: Rámec aktérů ekosystému EOSC (Manola et al. 2021: 17)

2 Cíle

2.1 Vzdělávání a podpora pro výzkumné pracovníky

Na základě evropských standardů a příkladů dobré praxe ze zahraničních institucí je třeba identifikovat, jaké dovednosti z oblasti práce s výzkumnými daty by výzkumní pracovníci měli mít, a následně se zaměřit na rozvoj těchto kompetencí. Lze očekávat, že tyto kompetence bude tvořit jednak obecný základ, který by měl ovládat každý výzkumný pracovník (např. příprava data management plánu), a jednak oborově zaměřená nastavba, která bude reflektovat rozdíly mezi oborovými specifiky (např. bezpečné nakládání s osobními údaji, etické otázky apod.).

Pracovní skupina se bude zabývat zejména těmito oblastmi:

- Národní standardy
 - Doporučení a národní standardy pro přípravu změn v souvislosti se zaváděním problematiky správy výzkumných dat do praxe vysokých škol a institucí
- E-learningový kurz
 - Zmapování již existujících online kurzů z oblasti práce s výzkumnými daty, a to jak obecných, tak oborově zaměřených (např. [kurz CESSDA](#) pro výzkumníky v oblasti sociálních věd)
 - Identifikace příležitostí pro rozvoj online vzdělávání
- Vzdělávací materiály
 - Spolupráce s pracovní skupinou pro vzdělávání při [WG-RDM.cz](#), která se připravě vzdělávacích materiálů pro výzkumné pracovníky věnuje
 - Zapojení neakademických pracovníků do vzdělávacího procesu formou přípravy know-how pro helpdesky, tedy trvalý a průběžný support, na institucích
- Vzdělávání doktorandů a early career researchers
 - Návrh implementace systematického vzdělávání studentů postgraduálního studia a začínajících vědeckých pracovníků (early career researchers) v oblasti správy a sdílení výzkumných dat

2.2 Vzdělávání pro “data support”

Cílem této aktivity je příprava návrhu koncepce uceleného studijního programu pro tzv. „data stewards“, tedy pracovníků, kteří vědcům pomáhají se správou výzkumných dat. Kromě přípravy obsahu takového kurzu je třeba zajistit také personální zajištění pro výuku navrhovaných studijních programů.

Neméně důležitou součástí náplně práce této PS je také příprava návrhu implementace pracovní pozice “data steward” do struktury výzkumné instituce. Za tímto účelem budou analyzovány příklady dobré praxe na zahraničních institucích, které již zkušenosti s touto či obdobnou pozicí mají (např. [Utrecht University](#), [University of Cambridge](#) nebo [TU Delft](#)), a bude zpracována studie proveditelnosti trvale udržitelného rozvoje lidských zdrojů na národní i institucionální úrovni.

3 Členství a způsob fungování

PS je otevřena zájemcům o členství se zkušenostmi v oblasti rozvoje a podpory práce s vědeckými daty, počet členů pracovní skupiny není omezen. Typicky jsou členy odborníci působící na vysokých školách a výzkumných institucích. PS aktivně spolupracuje s relevantními projekty v ČR, EU i ve světě. Cílem je získat expertní skupinu reprezentující v maximální míře subjekty pracující s výzkumnými daty v ČR.

PS je vhodná především pro vedoucí pracovníky odpovědné za rozvíjení oblasti datové politiky na pracovišti, odborníky již působící v této oblasti, zařazení na rozličných pracovních pozicích v organizační struktuře instituce.

Nezbytné je i zapojení akademických a výzkumných pracovníků rozvíjející formální i neformální vzdělávání. Důležitý je zájem o rozvoj lidských zdrojů a chuť spolupracovat. Při této práci je nutné

vycházejí nejen z aktuálního nedostatku odpovídajících odborníků, ale predikovat i jejich potřebu v horizontu odpovídajícím parametrům specializovaných studijních programů. V rámci této činnosti budou zkoumány i dosud v ČR ne plně implementovány prvky formálního vzdělávání ve struktuře mikrokreditů.

Zdroje

Manola, Natalia, Emma Lazzeri, Michelle Barker, Iryna Kuchma, Vinciane Gaillard & Lennart Stoy. 2021. *Digital skills for FAIR and Open Science: Report from the EOSC Executive Board Skills and Training Working Group*. Luxemburg: Publications office of the European Union. DOI: <https://doi.org/10.2777/59065>